

Pleite

Pleite

Suits op zijn Rotterdams

Dallau

Sweek Original

©2018 Sweek Publishing
Delftsestraat 33, 3013 AE Rotterdam
support@sweek.com
publish.sweek.com
www.sweek.com

Uitgeverij: Sweek Publishing
Auteur: Dallau
Eindredactie: Suzan Visser
Vormgeving binnenwerk: Sacha Boelhouwer
Vormgeving omslag: Peter Paul van Bekkum & Sabine van der Plas
Foto omslag: Jasper Verolme

Niets in deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sweek Publishing

ISBN: 9789463672979

NUR: 320

De inhoud van dit verhaal betreft een vrucht van de fantasie van de schrijver. Iedere gelijkens met bestaande personen of plaatsgevonden gebeurtenissen berust op louter toeval.

Voor Paulus

Voorwoord

Mijn naam is Evert Matthijssen. Ik ben advocaat. Wie had dat ooit kunnen denken? Welnu, ik niet, moet ik u bekennen. Niemand in mijn omgeving had overigens kunnen bevroeden dat in de kleine, bedeesde uk een latere advocaat zou kunnen schuilgaan en zo ziet u maar: slechte mensen worden niet geboren, ze worden zo gemaakt!

De advocatuur, het één na oudste beroep ter wereld en dat alleen omdat de antieke sloerie destijds, ergens in de oudheid, ter voorkoming van steniging of verbanning een pleitbezorger nodig had. In die jaren zal ‘Raadsman o’ wel volledig pro deo hebben opgetreden – bij Jupiter! – al vermoed ik dat mijn gerespecteerde confrère nadien wel in natura zal zijn betaald.

Advocatuur en prostitutie. Een curieuze vergelijking, hoor ik u zeggen. Integendeel! Ik houd u voor dat er opvallend veel raakvlakken zijn. Immers, beide vormen van dienstverlening zijn per uur af te rekenen, moraal speelt een doorgaans ondergeschikte rol, het belang van de cliënt staat – naar verluidt in elk geval – voorop en de ene zaak is meer bevredigend dan de ander. Een pregnant verschil is wellicht dat een advocaat niet alles hoeft te slikken van zijn cliënt, maar dat is het dan wel.

De advocatuur kent bovendien haar eigen zonderlinge rituelen zoals het uiterst merkwaardig taalgebruik dat ogenschijnlijk slechts tot doel heeft een zodanige Babylonische spraakverwarring te bewerkstelligen dat de rechtzoekende de woordenbrij op den duur verwacht met het juridisch gelijk. Het is een merkwaardig fenomeen maar persoonlijk verdenk ik veel collega’s ervan dat de door hen gebezigde woorden als ‘infaam’ en ‘abject’ eerder hun oorsprong vinden in de ijdelheid van de redenaar dan in diens gedrevenheid om met mensen te communiceren. Mijn oma zou hebben gezegd: “Lul maar tegen m’n reet, want me kop is moe!” Daar zit geen woord Spaans bij, maar het goede mens zou het in mijn vak met zekerheid niet hebben gered.

En dan die toga. Ook zoiets. Wie houdt het nog droog als de raadsman voor het betreden van de zittingszaal uit de aktentas het verfrommeld gewaad grabbelt en zich, als ware het Halloween, nog even optuigt voor het

partijtje Trick or Treat in de juridische arena. Het heeft iets potsierlijks, al heb ik, kijkend naar het fragiele humeur van veel collegae, al vroeg in mijn carrière geconcludeerd dat de toga toch vooral ertoe dient om lange tenen, slappe knieën of een eeltloos zieltje te verhullen.

Kijk, in het strafrecht heeft zo'n ambtskleed nog een praktische functie, al is het maar om de argeloze toeschouwer vanaf de publieke tribune te duiden wie nu eigenlijk de verdachte is, want in dat specifieke vakgebied is dat bepaald niet altijd evident. Maar behalve in het strafrecht? Wat ik u zeg: potsierlijk! Enfin, ofschoon ik niet erg godvruchtig ben, ben ik de Heer toch enige dankbaarheid verschuldigd dat wij niet zoals in het Angelsaksische gebruikelijk is ook nog een omgekeerd schaap op het schedeldak dienen mee te torsen. Dat had er nog bij moeten komen. Neen, in het Nederlands juridisch theater is de acteurs de pruik gelukkig bespaard gebleven.

Ik ben mij bewust dat mijn bevindingen wat oneerbiedig zouden kunnen ogen en dat spijt mij. Uiteraard heb ik veel respect voor de rechtspraak. Al is het alleen maar omdat rechters helemaal vanaf hun thuisplaneet naar de aarde zijn toe gereisd om de mens te bestuderen in diens gedrag. Althans, zo luidt het gerucht. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ik het gerucht zelf heb verspreid, maar dat maakt het in beginsel niet minder waar.

Is het dan werkelijk zo'n rariteitenkabinet in het Nederlandse recht?, hoor ik u vragen. Neen, zeker niet en dat beweer ik met nadruk. De advocatuur is immers strak georganiseerd binnen de Orde van Advocaten. Orde, dat klinkt als een klok, toch? Als slaggers van het woord keurt de Orde het eigen vlees. De Deken, als ervaren advocaat gepokt en gemazeld voor wat betreft de gevaren van de wereldse verleidingen, waakt over de ethische waarden en heerst in dat kader met strakke hand. Hij voelt zich daarbij onvermoeibaar gesteund door de Raad van Toezicht, een college waarvoor zelfs Alva met zijn 'Bloedraad' in de 16e eeuw zou hebben teruggedeinsd. Dit orgaan wordt bevolkt door confrères en collegae die het matennaaien als hobbymatige liefhebberij met ongekende geestdrift naar Olympisch niveau tillen.

Wellicht ben ik wat te subtiel in mijn woordkeuze, maar ik wil er mee zeggen dat ik niet veel met hen op heb.

Waar ik zowaar een aperte hekel aan heb is het type advocaat dat zich op een zitting voorbereidt door eerst op Netflix een seizoen van een snelle advocatenserie te kijken en zich zo op te fokken om bij de mondelinge behandeling door de rechter met een 'schikken is voor bloemisten'-strategie op alles te schieten wat beweegt. Men realiseert zich vaak niet dat

wij ons vooral bezighouden met klein of ietsiepietsie groter leed van de gewone man in zijn strijd met het alledaagse. Op zijn best is het ‘Suits op zijn Rotterdams’ waarbij “Doe effe normaal” en “Niet lulle maar poetse” om voorrang strijden.

Het vak van advocaat is met recht een bijzonder vak en het leven van een advocaat gaat bepaald niet over rozen. Neen, het gaat over dozen. Dozen vol dossiers. Dossiers vol lief en leed en niet in de laatste plaats vol lief dat leed geworden is. Waar de advocatuur lijkt te zijn uitgevonden om voor problemen een oplossing te bedenken, betrap ik veel vakgenoten echter op een ongekend talent om het omgekeerde te bewerkstelligen en voor elke oplossing een nieuw probleem te creëren. En zo houdt de advocatuur zichzelf in stand, want zoals u zich wellicht bewust bent: “Trouble is our Business”.

Mensen, weest gewaarschuwd en tel voor twee. Wanneer u het pad van een advocaat onverhoopt mocht kruisen, keer nimmer uw rug naar hem toe. Schuifel zachtjes achterwaarts en vermijdt oogcontact. Het kan u veel leed besparen, houd ik u gekscherend voor. Aan de andere kant leerde ik van mijn oude patroon: Im Spass gesagt, im Ernst gemeint.

Vergist u niet. Ik schrijf u dit bepaald niet uit wrok of vanuit een gevoel van gramstorigheid. Integendeel, ik ben en blijf een van hen.

Wat zouden mijn ouders trots zijn geweest...

Evert Matthijssen

1

“K olere! Moet je dat zootje zien zitten... Wanneer de Oosterschelde zulke schuimkoppen zou vertonen, zou zelfs het meest laconieke lid van de verenigde dijk- bewakers zijn collega's met overslaande stem aanmanen over te gaan tot een collectief “zandzakken voor de deur”. Alle hens aan dek! En dit waren dan nog louter zijn vrienden of wat er voor moest doorgaan. Hoe zouden in Jezus' naam zijn vijanden er hebben uitgezien?”

Even daarvoor mocht Evert Matthijssen het spreekgestoelte in de aula van het uitvaartcentrum bestijgen. Evert, de 32-jarige advocaat-stagiair van Ter Dolen & De Ridder Advocaten. Een klein advocatenkantoor in het Rotterdamse, met twee partners, twee medewerkers, twee secretaresses en hij, de advocaat-stagiair. Een feodaal stelseltje op pocketformaat.

“Het is een heel bijzondere eer dat jij namens kantoor de toespraak ter nagedachtenis van onze Gustavius mag houden, Evert,” zei partner Michiel de Ridder plechtig toen Evert zijn in de nachtelijke uren geschreven rede nog even door liep en van de zenuwen met bezwete handen de A4'tjes zowat verfrommelde. “Vind je dat werkelijk, Michiel? Wil jij het niet liever doen dan? Jij bent nog nooit voor eer en glorie weggelopen toch?” antwoordde Evert zonder van zijn tekst op te kijken.

“Ik heb er alle vertrouwen in dat je het kantoor niet in de steek zult laten. Zet hem op.” En weg was Michiel, om snel plaats te nemen tussen de andere belangstellenden. De opgestoken duim was Evert niet opgevallen. Het was overigens een eer die Evert gezien zijn dagelijks beklemtoonde status van ondergeschiktheid kennelijk niet mocht weigeren. De eer was dus aan de onderknuppel van kantoor om ten overstaan van een zaal vol weledelgestrengte vakbroeders en -zusters hakkelend gewag te doen van de leegte die Gustavius Ter Dolen, Guusje voor intimi, met zijn verscheiden achterliet.

De gelaatsuitdrukking van Michiel hield het midden tussen dat van een Pierrot op zijn retour en een amateurpokeraar die heimelijk een full-house verborgen hield. Hij had met zijn zwarte kostuum die ochtend zijn op maat vervaardigde rouw aangetrokken, zo leek het. Bij een ieder die hem de hand schudde bij het condoleren, greep hij met zijn linkerhand

stemmig de pols van de ander vast en knikte als speelgoedhondje op de hoedenplank van een auto.

De laatste klanken van een of andere aria uit Wagners ‘Tristan und Isolde’ stierven weg. Een kenmerkende keuze van muziek. Bombastisch, teatraal en allesoverheersend. Evert had zijn patroon in woord niet beter kunnen beschrijven dan de componist *avant la lettre* in 1856 reeds in notenschrift had gedaan. Tristans laatste adem kwam na een gevoelsmatig eindeloze martelgang vol kwellingen en andere doodsnood toch nog onverwacht. “Barmhartig,” dacht Evert dat niet de volledige opera als laatste groet op de aanwezigen was afgevuurd. Gustavius was er goed voor geweest want de betreurde zelf zou een dergelijke oppervlakkige inkorting van de klassieke notenstorm als affreuze doodzonde hebben ervaren. De ruim zes minuten durende symfonische loutering was voor Evert in elk geval het onomstotelijk bewijs dat opera niet bepaald zijn ding was.

“Godsammekrake, wanneer het nog enkele minuten langer had geduurd dat ik mij hier publiekelijk verhangen,” had Evert de medewerker van het uitvaartcentrum verzuchtend toegefluisterd toen hij de laatste tonen hoorde wegsterven.

“De dood kan soms een verlossing zijn,” sprak de grijzende man plechtig. Zijn stem deed vermoeden dat hij geregeld met grint gorgelde maar het krassende stemgeluid paste op een onheilzame manier bij zijn rimpelige en grauwe gelaat.

“En niet alleen voor Tristan, meneer.” Met een diepe zucht concludeerde Evert dat hij er klaar voor was.

Met een afgemeten knikje werd Evert naar het spreekgestoelte verwezen. “Alleen een zwarte kap en een zeis ontbreken,” dacht Evert toen hij de man passeerde. “Merkwaardig beroep toch, uitvaartmedewerker. Makelaars in ontroerend goed.”

Evert schraapte zijn keel, nadat hij als spreker namens het kantoor was aangekondigd en de uitvaartmedewerker zich met een lichte buiging in een hoekje van de zaal had opgesteld. Als een spiedende voyeur volgde hij daar het laatste proces van Gustavius Ter Dolen. Evert zou daarentegen het liefst wegrennen. Zo hard hij kon. De bijzondere eer als een propje zwerfafval achterlatend. Een moment had Evert het idee dat hij de uitvaartmedewerker ergens van kende maar dat kon uiteraard ook een vergissing zijn. Kraaien lijken immers op elkaar en de stress van het moment kan een mens ernstig parten spelen. “Enfin, lekker belangrijk,” besloot hij en schonk een glaasje water in. Hij bevochtigde zijn lippen en wierp een snelle blik de aula in.

“We zijn hier bijeen gekomen om afscheid te nemen van Gustavius Ter

Dolen, mijn leermeester en vriend.” Of de overledene Evert als vriend had gezien als zeer de vraag uiteraard, maar de openingszin leek Evert op zijn plaats. Hij kon moeilijk openen met het persoonlijke gevoel dat hij het krabbertje was geweest voor de jeuk waar de corpulente Gustavius zelf en net niet bij had gekund.

“Gustavius Ter Dolen is van onuitwisbare belangrijkheid geweest voor het kantoor als zodanig, en voor alle mensen die er werken en gewerkt hebben, maar bovenal voor mij persoonlijk.” Evert durfde pas na deze inleidende woorden weer de zaal in te kijken.

Op de eerste rij zag hij een ver familielid van de overledene zitten met diens twee bleke, verveeld ogende maar vooral dikke kinderen, die met een lege blik van onder hun vettige, te lange haar vandaan, Evert aanloerden. Als twee corpulente gierenkuikentjes. Daarnaast zaten Michiel de Ridder, Lisette van Laren en Souad Saleh. De bewuste dames waren de advocaat-medewerkers van het kantoor, en dat betekende zoveel als dat zij de driejarige positie van advocaat-stagiair hadden overleefd. De eerste echte stap op de maatschappelijke ladder van de advocatuur.

Lisette van Laren was een ongeveer 40-jarige schoonheid die qua voorkomen deed terug hunkeren naar de exotische Claudia Cardinale, bij wier beeltenis Evert altijd in gedachten de melancholieke tonen van de mondharmonica hoorde op de meeslepende melodieën van Ennio Morricone in ‘Once upon a time in the West’. Een cocktail van onweerstaanbare, feminiene franje, het verleidelijke van de mythologische Sirene en de jammerlijke ontzuivering van een ijsbad. Haar precieze leeftijd was een mysterie dat niemand waagde te ontrafelen maar zij leek geschapen door God zelve, op één van Diens meer geïnspireerde dagen. Helaas personificeerde zij doorgaans de kilte van een gure herfststorm in september. Vooral winderig dus en niet echt nat.

Lisette keek Evert op de haar zo typerende wijze emotieloos aan. Haar oogopslag deed vermoeden dat ze al jaren geen polsslag had gevoeld, maar desalniettemin hoorde Evert ergens ver weg de tonen van Morricone. Lisette had het overlijden van Gustavius ondergaan als het wekelijks buitenzetten van het huisvuil.

“Het hoort er nu eenmaal bij, Evert,” had ze weten uit te brengen nadat het trieste nieuws publiek bezit was geworden.

“Dat is zeer troostvol. Dank je, Lisette. Mijn treurnis is zojuist als sneeuw voor de zon verdwenen.” Evert had haar met deze woorden aangestaard, zoals kooivechters dat plegen te doen alvorens de strijd losbarst, maar voordat de eerste klap werd uitgedeeld hadden haar stilettohakjes haar weer weggevoerd naar een plaats waar men zich met belangrijkere

zaken bezig hield. Het leven gaat immers door.

Naast Lisette snikte de Marokkaanse Souad Saleh op luide toon. Het leek er op dat alle tranen van het volk uit het Atlasgebergte zich balden tot een massieve stroom tranen die zich een loodrechte weg baande over de ivoren huid van haar wangen. De akoestiek in de aula vergunde haar snikken de kracht van aanwakkerende rukwinden. Evert bewonderde Souad stilletjes voor haar talent om gevoelens zonder gêne de vrije loop te laten. Althans als het haar zo uitkwam. In een uitvaartcentrum lijkt het doorgaans opportuun, dus Souad gooide wat haar emoties betreft vandaag alle remmen los. Souad was naar objectieve maatstaven voor mannen in zijn algemeenheid en naar de smaak van Gustavius in het bijzonder een lekker hapje, zo had hij Evert verzekerd. Lang donker golvend haar, donkerbruine ogen een rondingen waar veel vrouwen deze zelf graag zouden hebben. Ofschoon zij een praktiserende moslima was, merkte je daar in de omgang weinig van, al leek er wel voortdurend een sluier over haar gedachten gedrapeerd te zijn. Haar aanblik bracht je dan ook vaak in verwarring. Was er sprake van een smachtend verlangen naar interreligieuze seks of overwoog zij je halal te slachten en voor haar familie op te dienen bij het volgende Offerfeest? Gustavius negeerde elke twijfel daaromtrent en had haar in weerzin van welke profeet dan ook met graagte onderworpen aan een persoonlijke kruistocht. Nu het leeftijdsverschil meer dan 35 jaar telde en Gustavius de daad en het woord graag gescheiden hield, was het gelukkig alleen maar bij zondige gedachten gebleven.

“Ik zal hem missen...” had ze gezegd. Als een inhoudsloze profetie die wellicht ergens in het verschiet manifest zou worden. Direct daarna had ze alweer de telefoon ter hand genomen om het secretariaat van instructies te voorzien. “Ik moet even verder, Evert. Sorry.”

“Ja, ik begrijp het, Souad. Ik zal de secretaresse even vragen om voor het rouwproces wat tijd te reserveren in jouw agenda.” Evert had daarna haar kamer verlaten en de deur iets harder dan gebruikelijk achter zich gesloten. Of de thans getoonde emoties op enige mate van authenticiteit konden worden betrap of niet, stiekem benijdde Evert haar om die vrije expressie van gevoelens. Het was een vaardigheid die de van nature gereserveerde Evert graag wat meer onder de knie had willen krijgen. De kunst om ongeneerd een wind te laten in een volle tram had hij al toegejuicht, maar ook dat kon hij niet. Verder dan een voorzichtige poging tot sarcasme om daarmee verscholen gevoelens te verwoorden, kwam hij eigenlijk nooit.

Schuin achter de advocaten zat Lonneke de Bakker, de secretaresse van kantoor. Ze keek Evert met haar grote bruine ogen aan zoals de moeder van Bambi zou hebben gedaan bij het aanschouwen van de eerste

stapjes van haar kalfje. Haar leeftijd liet zich moeilijk schatten maar bevond zich ergens tussen begin 30 en halverwege de 40. Lang donker bruin haar en een liefdevol gezicht. “Je kunt het, Evert. Als enige van dit zootje.” had ze hem meegegeven als een mantra voor onderweg. Haar kus op zijn wang voelde als een pauselijke zegening, maar als overtuigd ketter had Evert er verder geen boodschap aan.

“Meester Ter Dolen schonk mij het vertrouwen dat zijn kennis en geduld – en ik citeer hem – mij van een ampele rechtzoekende zou doen evolueren tot een dappere rechtsbijstandverlener. Noeste arbeid – een Kapucijnermonnik waardig, militaire discipline en nimmer aflatende leergierigheid vormden daarbij de bouwstenen die tot een monument van kunde en betrouwbaarheid zouden leiden, zulks uiteraard volstrekt Deo Volente!” zo vervolgde Evert zijn rede in de woorden van de overledene. De toehoorders knikten instemmend. Het was de wollige retoriek van Gustavius ten voeten uit.

In de zaal ontwaarde Evert bij het vervolg van zijn toespraak onder de aanwezigen enkele leden van de Raad van Toezicht van de Orde van Advocaten, als ook de Deken zelve, meester Jaap Bechstein. Laatstgenoemde was ook moeilijk te missen met zijn ruim 220 centimeters tellende gestalte. Een hoogteaccent in het juridisch maaiveld, had Gustavius ‘m wel eens genoemd. Een voormalig sportman, zo werd er altijd – bijna verontschuldigend – bij gezegd wanneer de Deken in een gesprek werd aangehaald. Vaak ging een dergelijk gesprek dan over de gedragsregels voor advocaten en met name de schending daarvan of de meer retorische vraag wat men als praktiserend advocaat in hemelsnaam had aan een Raad van Toezicht of een Deken. Zij kozen immers te allen tijde partij voor de klagende cliënt, die in zijn klachtprocedure, hoe ridicuul van inhoud dan ook, met kamerbrede égards placht te worden ontvangen. Evert had tot zijn schrik al vroeg in zijn carrière de dubieuze eer gehad dat aan den lijve te mogen ondervinden.

Als beginnend advocaat-stagiair had hij tevens het dubieuze genoegen en de protocollaire plicht geproefd om zich langs de individuele leden van de Raad van Toezicht te begeven en zich als nieuwkomer in het vak aan hen voor te stellen. Het handen schudden met de rijzige Deken was daarbij in meerdere opzichten een hoogtepunt geweest. Een volstrekt folkloristische aangelegenheid waarop zowel de desbetreffende beginnende advocaat als de individuele leden van de Raad van Toezicht bepaald niet zaten te wachten. Maar het hoorde er gewoon bij. Desalniettemin was hij bloednervus geweest, toen hij in de marmeren hal van het Rotterdamse kantoor Van der Stock, Atkins en Watermann advocaten,

notarissen en belastingadviseurs, mocht plaatsnemen, in afwachting van de rondleiding. Evert kon het indrukwekkende pand nog steeds niet voorbij rijden zonder een rilling van afgrijzen te ondergaan.

Evert was er weliswaar niet van overtuigd dat Ter Dolen & De Ridder zijn thuishaven was geworden, of zou blijven, maar hij voelde in elke vezel de overtuiging dat hij in de quasi-verheven ‘bladibla’ organisatie van Van der Stock, Atkins en Watermann, advocaten notarissen en belastingadviseurs nog niet dood gevonden wilde worden. Nou ja, als men ‘m dan daar tóch zouden vinden, dan bij voorkeur dood. Ondergeschiktheid voelde hij ook onder Gustavius’ bewind – dat was schier onvermijdelijk – en anders wel onder dat van Michiel en Lisette, maar hem werd in elk geval nog de gedachte vergund dat hij bij het ondertekenen van de arbeidsovereenkomst geen afstand had gedaan van de meest fundamentele vorm van zelfrespect.

“Gustavius Ter Dolen was een vader voor ons allen. Streng, soms te streng, rechtvaardig, soms ook niet, en dus vaak onbegrepen. Een ieder kon daarentegen bij hem terecht wanneer onverhoopt en onverhoeds een probleem opdook en Gustavius Ter Dolen vormde te allen tijde de kurk waarop men kon drijven. En bovenal was hij een bescheiden man.” De woorden van Evert galmden door de aula en de toehoorders bleven muistil.

Evert sprak de woorden weliswaar gedragen maar toch met enige mate van onzekerheid uit. De toespraak deed inhoudelijk de waarheid ook eigenlijk best flink wat geweld aan, zou hij desgevraagd hebben moeten toegeven. Gustavius was in sociaal opzicht veelal niet minder dan lomp, buitengewoon bemoeizuchtig, een onverbeterlijke roddeltante, en bovenal absoluut niet bescheiden. Sterker nog, in niets was de man bescheiden te noemen. Niet in zijn voorkomen, bepaald niet in zijn optreden en zeker niet in zijn consumptie. Sommigen zagen hem als een opgeblazen windbuil die altijd grappen maakte ten koste van anderen. Nooit met anderen, maar altijd over anderen. En toch... Hoewel Evert vaak en eenvoudig boos op zijn patroon was geworden, was hij moeilijk in staat gebleken lang boos te blijven. Dat kwam omdat er iets ondefinieerbaar kinderlijks in Gustavius gehuisvest was geweest. Het sprankelende vermogen om voortdurend ondeugend te willen zijn en dan nadien, daarop aangesproken, met een groots gebaar de vermoorde onschuld te spelen en zijn onbedaarlijke schaterlach als overredend pleidooi te gebruiken. Gustavius was dan ook ondanks zijn talrijke onvolkomenheden zeer zeker geliefd geweest. Zelfs bij velen. Maar vrienden, échte vrienden had hij weinig of misschien wel helemaal niet gehad. Alsof de oppervlakkige

mens – en dat waren er volgens Gustavius uiteraard velen – niet verder hadden kunnen kijken dan de soms ergerniswekkende eerste indruk die hij maakte. Waar Michiel de Ridder niet opviel in een lege kamer, daar viel diens betreurde kantoorgenoot nu eenmaal op in een volle kamer. En dan heeft iedereen al snel een mening over zo'n persoon, had Evert bedacht.

Evert realiseerde zich net dat zover de toespraak opvallend goed verliep toen hij bij het schikken van zijn bladen onhandig tegen zijn glas aanstootte waardoor het water over de kathedr klotste. In een cocktail van paniek, onmacht en gene vreesde Evert dat zijn geschreven woorden eerder in de vergetelheid zouden wegstromen dan het onderwerp.

“Kut!” ontsnapte aan zijn mond en de microfoon liet de krachtterm op klerikale wijze door de aula echoën. De dikke kinderen veerde giechelend op uit hun verveling en een verontwaardigde Michiel keek Evert hoofdschuddend aan. Ver boven de massa verheven kwam een geschokte wenkbrauw van de Deken loodrecht op de andere te staan. Zoals een goed advocaat betaamt, herpakte Evert zich snel. “Of zoals Gustavius zou zeggen: Quaestio ut terminat. Vrij vertaald: Mijn vraag aan hem is beëindigd.” Evert had op school nooit Latijn gehad, maar ging er vanuit dat niemand in de zaal het klassiek onderricht nog helder voor de geest had. Michiel schudde nog steeds vol plaatsvervangende schaamte het hoofd maar de erecte wenkbrauw van de Deken zakte weer gestaag naar zijn horizontale stand, als een spoorboom die het spoor vrijgaf voor het haperende treintje dat Evert heette.

De improvisatie om zijn geklungel te redden leek niet alleen geslaagd maar was bovenal typerend voor de persoon van Gustavius. Immers, Gustavius wilde graag gevraagd worden wanneer mensen problemen hadden. Hij kon oprecht beledigd zijn wanneer er niet om zijn mening was gevraagd en hem zodoende de gelegenheid was ontnomen zich te presenteren als een vaderlijk staatsman met een stevig geformuleerd en – met zekerheid – succesvol plan van aanpak. Daarmee kon hij groots en troostrijk de hulpbehoevende voorhouden dat op de kortst mogelijke termijn de oplossing daar zou zijn. Hij meende dat dan ook echt. Evert had besloten te concluderen dat Gustavius een goed mens was. Onmogelijk dat wel, maar hij deugde.

Evert stond in zijn toespraak stil bij de lange, kleurrijke carrière van zijn patroon, zijn voorliefde voor auto's, schone kunsten, wulpse vrouwen maar ook bij diens momenten van bezinning, zijn verliezen en zijn private verdriet. Het waren herinneringen uit de spaarzame gesprekken in de avonduren op kantoor, wanneer Gustavius zich bij voorkeur als Guusje

(‘ondanks zijn 138 kilogrammen zware doch pure charme’) liet aanspreken en hij de gelegenheid bood, en nam, om over meer persoonlijke zaken van gedachten te wisselen. Het waren momenten die altijd werden luister gezet met een goed glas wijn, en waarop Gustavius buitengewoon innemend en vertederend kon zijn, en die momenten hadden Evert zonder twijfel doen besluiten de vanuit het kantoor opgelegde last om de toespraak voor zijn rekening te nemen, te aanvaarden.

“De vergaderingen bij Ter Dolen & De Ridder zullen nooit meer dezelfde worden zonder zijn alomtegenwoordig optimisme. En bovenal zonder diens invloed op de catering.” Enkele aanwezigen in de zaal grinnikten, want de Bourgondische inborst van Gustavius had zijn reputatie gedurende zijn lange carrière een bijna karikaturale uitstraling gegeven. “Zijn bulderende schaterlach zal nog lang echoën in de gangen van ons kantoor en de onafscheidelijke fles ‘Bordeaux superieur’ zal vanaf nu, bij gebreke aan de positieve kijk van zijn eigenaar op de wereld, tijdens de kantoorborrel altijd halfleeg blijven...”

Evert stapte weg bij het spreekgestoelte en de asgrijze medewerker van het uitvaartcentrum schreed weer als een schim langs hem. Er waren vanuit het metier geen andere sprekers meer. Opvallend maar helaas typerend tegelijk wellicht. Niemand van al die collega’s die zijn pad hadden gekruist, voor wie hij had klaar gestaan en met wie hij copieus had gedieneerd, had de moeite genomen om ook maar iets te zeggen. Het gros van de aanwezigen werd per uur betaald om schrifturen per strekkende meter te produceren, om met vuur van gruwelen verdachte griezels vrij te pleiten of met sluwe constructies het slijk der aarde van cliënten te beschermen. Maar vandaag ter nagedachtenis van een gevallen vakbroeder bleek zelfs een schuine limerick teveel gevraagd. Overigens had Gustavius een seksistisch mopje op zijn afscheid ten zeerste gewaardeerd.

Daar stonden ze dan: de Deken, de leden van de Raad van Toezicht, confrères van andere kantoren en de aanwezige leden van het Openbaar Ministerie. Met een ernstig gelaat, de mondhoeken neerwaarts, de lippen op elkaar. De ogen neergeslagen. Roerloos. Emotieloos. Zoals het een advocaat wellicht betaamt. Een Rei van Treurnis in een brouwsel van wat het midden hield tussen een amateuristisch volkstoneel en een deprimerend stukje slapstick.

Net voordat Evert wilde plaatsnemen op de lege stoel op de eerste rij, stokte zijn ademhaling een tel toen hij de frêle gestalte van Pam Beuling gewaarwerd. Pam was een achtentwintigjarige, voormalige stagiair van Ter Dolen & De Ridder, die haar nietsontziende ambities trouw had gevolgd en vanuit het niets een eigen kantoor was begonnen, overigens vol-

ledig in overeenstemming met toonaangevende modebladen en trends.

Met een broeierige blik had zij op de tweede rij, recht tegenover het spreekgestoelte haar meanderende heupen op een stoeltje gedrapeerd. Mogelijkerwijs twijfelde Pam over het daadwerkelijk overlijden van Gustavius want ze was niet minder dan 'Dressed to kill'. De arme man zou er bij leven en welzijn bij het aanschouwen van haar outfit hikkend en schokschouderend in zijn gebleven. Zoveel was voor Evert wel duidelijk. Haar lange, hoog-hoger-hoogst blonde haren waren zodanig geföhnd, gekruld en geknepen dat zij voorzien van een weinig subtiele make-up, leek te zijn weg gestapt uit een pornografische rolprent uit de jaren 80. Er zat zoals te doen gebruikelijk veel noeste arbeid in haar voorkomen. Zo werd de nagellak altijd afgestemd op de lingerie. Je wist immers nooit hoe de dag zou lopen. Pam wist dat ze er, met het oog op het voorname publiek, spraakmakend uit moest zien en het moet gezegd, ze had zichzelf overtroffen, hetgeen zij zich ook bewust leek te zijn. Haar puntige neusje stak zij triomfantelijk 45 graden de lucht in als een vaandel dat de zegeviering inluidde. Door haar met zwart kant afgezette body priemden haar tepels pontificaal en enthousiast de aula in. Pam was kennelijk zelf ook opgewonden over haar aanwezigheid want koud was het bepaald niet in de aula. Evert wist dat Gustavius een aperte hekel aan haar had gehad. "Jonge vriend, ik heb schaamluis gekend met meer moraal," had hij verzuchtend teruggeblikt om er daarna zelf onbedaarlijk om te lachen maar Evert kon zich niet aan de indruk onttrekken dat achter de grap een treurige geschiedenis schuil ging. Enfin, die wetenschap omtrent haar ongewenste acte de présence deed Pam kennelijk goed. Ze keek bij voortduring om zich heen of haar verschijning al tot enige beroering had geleid. Een strak zwart leren minirokje onder welke de contouren van een minuscule string zichtbaar waren, haar zwarte pumps en perfect matchende tasje van zwart lak werden subtiel gecomplementeerd door haar zwarte kousen. Geen panty's voor alle duidelijkheid. Die waren voorbehouden aan behaarde manwijven met een spruitjesgeur. Neen, met kant afgezette kousen, hetgeen een ieder kon aanschouwen toen Pam als eerste bij de kist van de overledene een diepe buiging maakte als laatste eerbetuiging aan de overledene. Zoals gezegd, als Gustavius nog bij leven was geweest, was de aanblik op haar bil- en dijpartij voor de arme man naar alle waarschijnlijkheid de genadestoot gebleken. Evert kon tot zijn grote gêne uit ervaring spreken.

2

De dienst duurde al met al een dik uur en nadat de partner van Gustavius in haar toespraak had stilgestaan bij de vraag of men de meestertitel als mr of Mr moest schrijven, en met of zonder daaropvolgend puntje, hetgeen in huize Ter Dolen klaarblijkelijk een regelmatig terugkerend thema in de familiale edetwisten was geweest, groetten de aanwezigen de overledene voor de laatste maal op een door henzelf gekozen wijze. Een knikje, een hand op de kist, een moment in de houding staan, een laatste snik. Er was geen uniformiteit in het finale saluut te bespeuren, maar geen enkel vaarwel had zo veel indruk gemaakt als de buiging van ‘La Beuling’. Dat kon Evert niet ontkennen.

In de zaal naast de aula stonden op hoge ronde tafeltjes, gedekt met een sober, uitgevouwen wit kleedje, de dienstbladen met de traditionele cakejes troostrijk te wachten op de stoet. Kopjes koffie werden gedragen uitgeserveerd door medewerkers van het uitvaartcentrum. Hier en daar werd al weer gelachen. De dikke kinderen van de eerste rij stortten zich, welhaast over hun spekkige worstenpootjes struikelend, op de eerste de beste schotel zoetigheden die ze gewaar werden. Een plaag sprinkhanen had het de vadsige koters niet nagedaan. Het Ter Dolense consumptiegen dreef hen als van nature aan om de tafeltjes zo snel mogelijk te ontdoen van de keurig gestapelde, goudgele lekkernijen. Evert bekeek, staande naast Lonneke, de secretaresse van het kantoor, het tafereel met oprecht gevoelde afschuw.

“Confrère, u heeft waarlijk mooi gesproken. Hulde. Guusje was trots geweest,” sprak een besnorde advocaat op luide toon van onder zijn net iets te opzichtige gleufhoed. Het was net alsof de raadsman uit een cartoon was weggerend. Een hoed, een bril en een pratende snor. Hij raaskalde wat over de zaken die hij met de overledene in behandeling had gehad en hoe fijn de samenwerking destijds was bevonden.

“Dank u.” Evert had bij God geen idee wie de complimenteuze schertsfiguur was. Hij zou er normaal gesproken alles aan doen om dit soort druktemakers te mijden, maar toch, het spontane hart onder de riem deed hem goed. De eerste keer dat Evert een dergelijke toespraak moest

houden was op de begrafenis van zijn moeder geweest. Hij snotterde zich met een brok in de keel door de geprevelde tekst heen. Het was hem niet duidelijk of de geringe mate van routine rond het pleiten in de rechtspraktijk hem deze keer geholpen had, maar het was hem beduidend beter afgegaan dan tijdens zijn debuut destijds. Aan de andere kant was hij ook inmiddels zeven jaar ouder geworden en wat meer gelouterd door de acceptatie van de eindigheid van het leven. Net zo min als het kantoor hem had geholpen met het klaren van deze beladen klus, kon hij zich toen verheugen in de steun van zijn vader. Hij kon zich, vreemd genoeg, van die periode op zich weinig herinneren, maar dat stond hem nog helder voor de geest. Kort na de begrafenis reeds vond Everts vader zijn nieuwe liefde. De helft van zijn leeftijd en gewicht, was Evert opgevallen, en met de authenticiteit van een steunkous aan een kunstbeen. Ook dat beeld stond op het netvlies gebrand en in de ziel gekerfd. In korte tijd was hij zijn moeder verloren aan kanker en zijn vader aan een vleesgeworden lingeriecatalogus. Bij diens vertrek naar Spanje enkele maanden later had hij Evert te verstaan gegeven dat ze toch nooit zo'n band hadden gehad en dat hij in de schemerige nazomer van zijn leven bewust zijn hart volgde. Kennelijk had die blonde troela zijn hart gestolen en voor wat het waard was – zo werd er nadrukkelijk aan toegevoegd – had hij haar eerst ná de begrafenis ontmoet. Dus had het niets met 'mamma' te maken gehad. De politieke correctheid van de tijdlijn van zijn vaders gevoelsleven had hem destijds niet echt getroost, wist hij zich nog levendig te herinneren. Maar dat terzijde. Evert had erg moeten wennen aan zijn status van onbestorven wees. Zeker omdat hij een uiterst liefdevolle en tegelijkertijd merkwaardige jeugd had gehad. Hij was erg verwend geweest en werd door zijn moeder welhaast gekoesterd als een zeldzaam relikwie. Zijn moeder deed alles voor hem. Als kind kon hij niet vermoeden dat de warme deken van de onvoorwaardelijke moederliefde door de kanker kon worden weggevreten. Hij was met haar overlijden in één dag volwassen geworden.

Everts vader had het bereiken van die geestelijke meerderjarigheidsgrens graag wat eerder gepland voor zijn zoon. Als kind kreeg Evert dan ook de strenge lessen des levens van Vader Matthijssen op de witte boterhammetjes met de muisjes mee gestampt. "Je moet altijd zorgen dat je een vijand hebt, jochie, dan blijf je wakker. Alle mensen zijn slecht. Ook jij. Ja, Evertje, ook jij wordt een smerig stuk schoelje. Net als alle andere mensen." Wat schoelje precies was had hij toen niet begrepen, maar dat een dergelijke kwalificatie ooit zijn moeder zou hebben kunnen betreffen achtte hij, hoe jong hij ook was, volstrekt onmogelijk.

De wisselende getijdenstromen van warme moederliefde en kil vaderlijk ultrarealisme hadden hem zijn gespleten kijk op de omgevingsvariabelen gegeven. Het dualisme dat zijn levenspad had gekenmerkt tot op heden. De aversie tegen ongelijkheid en onrechtvaardigheid tegenover de berekenende commercialisering ervan in zijn beroep. Zijn natuurlijke verlegenheid tegenover het verbale uithangbord dat hij voor zijn cliënten was. De oprechte en bijna idealistische verontwaardiging die aan zijn sarcasme ten grondslag lag en de cynische overtuiging dat zijn kritische kanttekeningen helemaal geen zin hadden. Het resultaat van een jeugd waarbij zijn moeder vooral hoop op het goede had gepredikt en zijn vader louter angst had gezaaid. Angst voor zichzelf. Angst voor anderen. Angst voor zijn vader, met name.

Evert was diep in gedachten verzonken en had niet gemerkt dat Michiel op hem was afgelopen en al enige tijd een dankwoord tot hem richtte. De zichzelf te lang op en neer bewegende handdruk, zoals men dat bij staatsbezoeken pleegt te zien ten overstaan van het aangestormde journaal, had hem uit zijn gedachtenwereld wakker geschud.

“Graag gedaan, Michiel, enfin, je weet wel...” Michiel was echter al weer weg gebeend naar een tafeltje waar een bekende strafpleiter uiteenzette hoe ‘larmoyant’ hij zich voelde dat zijn ‘eloquente’ confrère Gustavius aan het métier was ontnomen. Evert kende de advocaat van een inmiddels legendarisch televisie-interview, waarin de raadsman ten gehore gaf een uitspraak van het Gerechtshof als ‘abject en infaam’ te ervaren. Gustavius had de collega destijds een aansteller genoemd en Evert voorgehouden dat we allemaal wel eens een ‘kutvonnis’ krijgen en dat we in die ongewenste gevallen niet ‘en masse’ de camera’s opzoeken. Hij had zich er kennelijk aan geërgerd en had Evert op samenzweerderige toon geamuseerd met de anekdote dat hij ooit het woord ‘roxyde’ had bedacht en dat toen te pas en te onpas in een gesprek met de bewuste confrère in een eenvoudig te duiden betekenis had gebruikt. Enkele weken nadien had de advocaat de term ook – en met vuur – op de landelijke beeldbuis gebezigd, waarna een zeikerige journalist hem uiteraard op de taalkundige non-existentie van de term had gewezen. Ook die persmusket mocht een zekere mate van ‘roxyditeit’ worden verweten, zo bleek, want de advocaat was gepikeerd uit het interview weggelopen. Gustavius vond het een reuzegrap.

Daniëlle, met amper twintig lentes de telefoniste en juniorsecretaresse van het kantoor, wenkte Evert en Lonneke en gaf aan dat er op kantoor nog een momentje met elkaar werd gearrangeerd. Althans, dat moest zij van Michiel doorgeven. Kennelijk had hij het te druk met in de kont van

zijn beroemde collega te kruipen en liet hij een dergelijke uitnodiging voor zijn personeel over aan de benjamin van het team.

Teruggekomen op kantoor vroeg Evert zich gelijk af om welke reden de medewerkers nog even met elkaar moesten samenkomen. Van enige mate van saamhorigheid was immers nauwelijks sprake. De sfeer op het secretariaat kwam hem voor als een surrealistisch samenspel van los zand, en dat leek op zich weinig te maken te hebben met het overlijden van Gustavius. Dat was eigenlijk altijd al zo geweest. Souad zat als in een trance op een bureaustoel en wiegde langzaam heen en weer. Haar afwezige blik suggereerde dat ze een bomgordel vol private ideeën onder de boerka van haar persoonlijkheid verborgen hield. Het tranendal van weleer was een vallei van dorre droogte geworden. Lisette checkte in een spiegelkje de status van haar make-up. Daar was dus niets nieuws onder de zon. Lonneke en Daniëlle schonken zwijgend koffie in.

Michiel hield op met ijsberen en doorbrak de stilte. “Wat doen we met Gustavius’ praktijk en de eventuele aansprakelijkheden of klachten van cliënten in zijn dossier?”

“Ik deel je verlies, Michiel,” hoorde Evert zichzelf fluisteren, maar het was wel net hard genoeg zodat Michiel het kon horen.

“Ja, mannetje, het kantoor moet nu eenmaal verder en de praktijk van de beste man was een puinhoop. We moeten ons ertegen beschermen. We hebben weliswaar een beroepsaansprakelijkheidsverzekering, maar het eigen risico bedraagt maar liefst 5000 pop... per zaak.”

“Laat ik het zo zeggen, Michiel, het klinkt misschien ongepast, maar ik voel me in het geheel niet gebonden aan welke aansprakelijkheid van Guus dan ook. Je zoekt het dus maar fijn uit met de aansprakelijkheid.” Lisette sprak de woorden uit alsof ze het weerbericht uit de krant voorlas. In geen velden of wegen viel er een emotie te bespeuren, en solidariteit was voor Lisette nu eenmaal een sterk overschat begrip. Bovendien zó jaren ’60 ook.

“Laat je het mij alleen opknappen trut, zoals altijd? Je bent toch verdomme medewerkster van dit kantoor. We dragen dit verlies met elkaar. Toch?” Michiel leek bij de gedachte alleen dat hij in zijn eentje nu de verantwoordelijkheid voor het kantoor droeg al in blinde paniek te geraken.

Souad leek uit haar trance te ontwaken. “Ik vond Guus lief en ik zal hem missen, maar ik ben het eens met Lisette, voor alle duidelijkheid.” Ze stond op en liep het secretariaat af. Verderop in de gang hoorde Evert dat de deur van haar kamer zich weliswaar zachtjes, maar vastberaden sloot. Michiel keek haar met open mond na.

Evert was in gedachten zeven jaar terug in de tijd, toen enkele uren na

de begrafenis van zijn moeder de eerste familieleden al kwamen informeren of ze nog moesten helpen met het opruimen van de spullen. Moesten. Niet konden, laat staan mochten. En, indien die hulp niet nodig was – en dat was het godzijdank ook niet – of ze dan wat spulletjes mochten hebben. Als aandenken. Het ging toen uiteraard niet om de afgedragen pantoffels of het houten souvenirkje uit een of ander monsterlijk winkeltje aan een toeristische Costa, maar altijd om een halsketting met briljantjes of een ander kostbaar ogend kleinood van goud of paarlemoer. De familie van Evert, maar vooral zijn vader, had op menige conferentie van antropologen tot een verbeterd polemiekk kunnen leiden tussen de Darwinisten en de ontdekkers van deze missing link tussen de mens en de ekster. De kist van zijn moeder was nog bovengronds en de blinkende poel werd al virtueel verdeeld. En hier, in de wereld van de notabele advocatuur was het al niet veel beter. Men waste hier de handen reeds nadrukkelijk in onschuld alvorens enige schuldvraag werd gesteld. “Er zijn lintwormen gevonden bij welk een groter empathisch vermogen werd verondersteld dan bij die bende hier,” had Gustavius wel eens gemopperd.

Evert tuurde als een verdrietig jongetje bedremmeld naar de grond voor hem, toen hij plots een papieren zakdoekje voorgehouden kreeg. Lonneke, de moeder aller kinderen, had uit voorzorg altijd een pakje bij zich en zij herkende een potentiële snotteraar op een kilometer afstand. “Hierzo, geeft niks.”

“Dit was godverdomme zijn familie...” klonk het bedremmeld.

3

Evert Matthijssen was bij zijn sollicitatie dertig jaar oud geweest. Een tamelijk jonge kerel nog, maar op leeftijd voor iemand die net was afgestudeerd. Hij had lange tijd geen idee gehad wat hij zou gaan doen met zijn rechtenstudie op zak. Hij had er ook lang, naar objectieve maatstaven gezien zelfs té lang over gedaan en was eerder afgestudeerd om bij zijn familie een punt te maken dan uit interesse. Laat staan uit roeping of ambitie. Die waren in de loop der jaren als sneeuw voor de zon verdwenen. Hij was de hoon vanuit familiale kring vanwege zijn vermeende, eeuwigdurende studentenleven zo beu geworden, dat hij pardoes was afgestudeerd. Men had het niet zien aankomen. Net als bij een overlijden van een langdurig zieke. “Je leeft al tijden met de wetenschap dat het een keer gaat gebeuren, maar ja, het was toch nog plotse-ling, hè?” Zijn grote liefdes waren muziek en beeldende kunst geweest, maar – had men hem voorgehouden – probeer daar maar eens boodschappen mee te doen of de huur van te betalen. Dus: rechten studeren! Maar toen die zo gewilde klus er eindelijk opzat had hij zich afgevraagd: wat nu? Hij wist het niet.

Evert keek nu nog wel eens op terug op die twijfel. De ontmoeting op de tennis-vereniging met een kerel die een vriendje was van een vriendje van een vriendje die advocaat was en die met zekerheid wel even kon regelen dat er een gesprek zou volgen. Na een tiental sollicitaties geloofde Evert het allemaal wel. Of juist niet eigenlijk. Maar een sollicitatiegesprek kwam er desalniettemin, althans de door hem zelf gecreëerde gelegenheid bood zich daartoe aan. Evert was die dag – de dag die zijn leven zou beïnvloeden en wijzigen – het kantoor van Ter Dolen & De Ridder zomaar binnengelopen. Een spontaniteit die eigenlijk niet bij hem paste, maar hij moest toch wat. Niet geschoten, altijd mis. Desperate durf. Zoiets!

Hij had gedeceerd aangebeld bij het oude raadshuis dat de gemeente in een bezuinigingsdrift destijds had afgestoten en dus vanaf dat moment het thuishonk was van het advocatenkantoor van Ter Dolen & De Ridder. Aan het einde van de statige, hoge trap wachtte een balie waar hij zich moest melden. Hoge plafonds en kroonluchters hadden het decor gevormd voor de eerste wankele schreden in de boze buitenwereld die na

het studentenleven op hem wachtte.

“Wat kan ik voor u doen?” had de secretaresse hem glimlachend gevraagd.

“Ik kom hier werken en ik hoef geen salaris,” had Evert met gesimuleerde bravoure geantwoord. Wat had hij immers te verliezen? Meer dan twintig sollicitaties en evenzoveel, soms stilzwijgende, afwijzingen. Gek is dat toch. Je schrijft een brief over hoe geweldig de beoogde werkgever is en dat het een grove schande is dat men aldaar nog steeds niet de Nobelprijs heeft gewonnen en je krijgt geen enkele reactie. Nog geen sms’je met een welgemeend ‘pleur op!’ Kortom, hij moest wat! De kunstwereld kon zonder hem, dat was wel zeker, een musicus zonder podiumdrang kent geen publiek.

“Mijn naam is Matthijssen. Evert Matthijssen. Ik wil eens rondkijken in de keuken van de advocatuur.” Evert had getracht zelfverzekerd te klinken, ofschoon ‘Bond, James Bond’, op het witte doek toch wel authentieker had geklonken. Hij kon de haren wel uit zijn hoofd trekken.

“Een moment,” sprak de secretaresse die hij later als Lonneke zou gaan kennen. Ze had hem aangekeken alsof het een grap was. Hij een grap was. Maar toch. Ze had Gustavius ‘de Grote’ durven storen.

En daar zat hij even later. Evert Matthijssen. Tot zijn eigen grote verrassing. Hij had een honderdtal sollicitanten gepasseerd door juist géén sollicitatie-brief te schrijven, zijn CV niet op te pompen. Door niet te doen alsof hij die ene zwaluw was die wel zomer maakte. Nee, hij wilde een baan en liep gewoon naar binnen. Evert werd, waarschijnlijk ter vermaak – alhoewel, wie zal het zeggen? – binnen geleid in de kamer van de weledelgestrengte Meester Ter Dolen, advocaat en partner van Ter Dolen & De Ridder advocaten. Hij kon een ‘asjemenou’ gevoel moeilijk onderdrukken.

De kamer herbergde een lange spreektafel met acht stoelen en een antiek bureau met daarop een chaotische bende van stapels dossiers, losse paperassen en propjes papier. Aan de muur hingen vergeelde etsen met klassieke thema’s. Hier en daar leek een vuil koffiekopje onder een stapel papier uit te kruipen. Over de kamer verspreid stond een verzameling pinguïnbeeldjes te verstoffen. Houten, stenen, glazen en metalen exemplaren die met hun onhandige postuur en quasi-plechtige uiterlijk zo gegroepeerd wel iets van conspirerende advocaten hadden. Als Evert al een beeld van de advocatuur had gehad, was deze stante pede veranderd bij het eerste zicht op deze opmerkelijke werkkamer.

Het gesprek was bijzonder geweest. Qua verloop, qua intonatie, qua alles. Het was in ieder geval niet zoals Evert het had verwacht. Hij had

niets mogen verwachten met zijn dappere, maar ietwat naïeve initiatief om het kantoor binnen te lopen alsof het de gewoonste zaak van de wereld was – dat was waar – maar het was bijzonder, omdat het gesprek zo gewoontjes was geweest. Meester Ter Dolen was sympathiek, geduldig en min of meer vaderlijk gebleken. Zo'n gesprek waarbij een zoon aan zijn vader vraagt om toestemming, om iets zogenaamd belangwekkends te mogen doen, voor het eerst in zijn leven. Maar waarbij die zoon het geduld noch de ervaring heeft te zwijgen en te wachten wanneer dat verwacht werd. Gustavius had gevraagd om zijn cijferlijst, hetgeen hem belachelijk was voorgekomen. Alsof cijfers iets zeggen over mentaliteit, ijver, eerezucht, ambitie, intelligentie et cetera. Evert had het kopietje met de studieresultaten dan ook onder passief protest over de spreektafel toegeschoven aan zijn gesprekspartner. De lijst werd in stilte en gedurende lange tijd bekeken. Een nerveus moment, wist Evert zich later maar al te goed te herinneren.

“U heeft maar liefst een 9 genoteerd voor het vak rechterlijke organisatie in de vijftiende en zestiende eeuw.”

Het was geen vraag. Meer een constatering, als het ware. En wat moest Evert daar nu mee? Ontkennen is uiteraard bizar. De beste man had hem dan voor krankzinnig of een fraudeur aangezien. Een bevestiging was daarentegen nietszeggend geweest. Evert koos om redenen die hij later niet meer kon reproduceren voor de aanval, met scherts als wapen. Wat had hij te verliezen? De zoveelste afwijzing?

“Als u een cliënt heeft van 500 jaar of ouder... dan ben ik uw man!” ontsnapte aan Everts mond.

Gustavius had niet gereageerd. Alhoewel... de blik op de cijferlijst bleef weliswaar onbewogen, maar diens glimlach was Evert niet ontgaan.

“En, meneer Matthijssen, zijn er dingen die u niet kunt?”

“Stijldansen,” had Evert geantwoord. Het antwoord sloeg nergens op. Als een lul in een slagroomtaart, zou zijn patroon hem later eens voorhouden. Maar wat had hij nu eigenlijk op het spel staan? Zijn eer? Daar kon hij de huur niet van betalen. En ondanks alle sollicitanten die hem voor waren gegaan en hem nog zouden volgen, zou het voor Gustavius Ter Dolen lastig worden deze twee opmerkelijke antwoorden van de onderhavige sollicitant te vergeten.

“U hoort nog van ons, meneer Matthijssen!” De cijferlijst werd ogen-schijnlijk verveeld teruggeschoven. Later begreep Evert dat juist die on-orthodoxe, wellicht zelfs brutale antwoorden het voordeel van de twijfel hadden opgeleverd. “Er zijn twee soorten advocaten, jonge vriend. Zij die oorspronkelijk, recalcitrant en irritant zijn... en zij die er niet toe doen!”